

AKuFF-Hírmondó

Arbeitskreis ungarndeutscher Familienforscher
Magyarországi Németek Családfakutató Egyesülete
German Family Tree Researchers' Society in Hungary

I. évfolyam, 2. szám

2005. szeptember 24.

Tartalom

Bevezető	2
Bemutkozások és kutatási területek:	
Dr Petz Gábor	3
Petz Gábor Vilmos	3
Ament Andor	6
Fellegi Mihály	8
Sebestyén Viktória	9
Fellegi Mihály - Sebestyén Viktória:	
A Dunakanyar bevándorlói	10
Dr. Petz Gábor: A rokonságról	18
Könyvújdonságok	23
Új tagjaink elérhetősége	26
Adatváltozások	26
Keresések	27
Korábbi egyesületi találkozók képei	29

**Magyarországi Németek
Családfakutató Egyesülete - AKuFF**

Alapítva: 2000

Postacím: 6500 Baja, Petőfi S. u. 56., Tel.: 06 20 32 66 397,

E-Mail: kornelpencz@gmx.net

<http://www.akuff.org>

Kedves Kutatótársak!

Köszönjük a sok pozitív reakciót, dicséretet, mellyel az AKuFF-Hírmondó első számát fogadták. Ezek a vélemények azt igazolják, hogy szükség van a lapra, a tagság igényli, hogy a találkozókön kívül is értesüljön az egyesülettel kapcsolatos eseményekről, hogy családfakutatással kapcsolatos cikkeket olvasson, hogy más tagok kutatási eredményeit megismerje, esetleg a német vagy a magyar nyelvet gyakorolja.

Ezt a lapot nem újságírók készítik, nem az egyesület vezetőségének, illetve a szerkesztőségnek a feladata a cikkek megírása. A Hírmondót a tagság alakítja, Önöktől függ, hogy milyen tartalommal sikerül egy-egy számot megtölteni.

Kérjük, küldjék el bemutatkozásukat, kutatási eredményeiket! Bízni szeretnénk azokat, akik a korábbi találkozókön előadást tartottak valamilyen témában, hogy annak írásos anyagát jelentessék meg az újságban. Nemcsak azok számára lehet fontos az előadást írott formában elolvasni, akik nem tudtak rész venni az adott találkozón. Várjuk továbbá beszámolóikat külföldi kutatásaikról. Sokan Önök közül jártak már a környező országok és a német őshaza levéltáraiban, plébániáin. De a kezdő kutatók számára fontos lehet megismerni azt, hogy a magyarországi levéltárakban, mormon családfakutató központokban milyen forrásokat érnek el, hogy kezdjenek neki a kutatásnak. Szeretnénk egy rovatot szentelni annak, hogy ismertessük ezeket a tapasztalatokat.

Várjuk további ötleteiket, hogy mit szeretnének a lapban látni!

Azok a személyek, akik eddig részt vettek az AKuFF-Hírmondó munkálataiban – bár nagyrészüket német anyanyelvűnek és nemzetiségűnek vallja magát – magyar környezetben élnek és dolgoznak, nem tökéletes a némettudásuk. Legjobb tudásunk szerint írjuk meg és fordítjuk le a cikkeket, ennek ellenére nem hibátlan az újságunk. Ezért arra szeretnénk kérni azokat a tagjainkat, akik jól beszélnek mindkét nyelven és lektorálást tudnak vállalni, hogy jelentkezzenek a szerkesztőségnél. Fontos, hogy a lektor rendelkezzen e-mail címmel és rövid határidőre tudja vállalni a cikkek visszaküldését.

A Szerkesztőség

Dr. Petz Gábor és Petz Gábor Vilmos bemutatkozása

Édesapámmal Petz Gábor Vilmostal együtt az AKuFF alapító tagjai vagyunk. Jogtanácsosként dolgozom Baján. Az alapítás évétől, 2000-től 2005-ig elláttam az egyesület titkári teendőit és kezeltem az egyesület könyvtárát.

Édesapám kezdettől fogva az egyesület pénztárosa. Az alakuló ülésen a korelnök tisztét töltötte be. Nyugdíjazását megelőzően jegyzőként tevékenykedett. Sokat segít a kutatómunkában.

A családban fellelt anyakönyvi kivonatok összerendezését követően 1988-ban készítettem el első ősfámat, majd ezután intenzívebben foglalkoztam a családfakutatással.

Sokszínű családfánkon egymás mellett sorakoznak apai részről a német (hesszeni, frank, feketeerdei, szász) és cseh ősök, anyai részről pedig a magyar és székely felmenők.

Petz őseink (eredetileg **Betz**) a **fuldai, Steinau** közelében fekvő **Ulbach** községből származnak. Innen vándorolt ki ősapánk **Nikolaus Betz** feleségével **Sybilla Maullal** 1753-ban, és telepedett le a baranyai **Rácpetre**, mai nevén **Újpetre** községben. 1835-ben alapította **Petz Kristóf** a szomszédos **Vokány** községben azt a Petz kántortanító családot, amelyből származunk.

Dr. Petz Gábor által kutatott családnevek

<i>Családnév</i>	<i>Település</i>
Babócsai	Szigetvár
Balázs	Szenttamás/Srbobran (Bácska)
Bálint	Hadikfalva/Dornesti (Bukovina)
Barabás	Hadikfalva/Dornesti (Bukovina)
Betz	Ulmbach/Steinau
Bíró	Tarcal
Bogos	Hadikfalva/Dornesti (Bukovina)
Bonert	Feked
Cseke	Hadikfalva/Dornesti (Bukovina)
Csobot(h)	Hadikfalva/Dornesti; Andrásfalva; Istensegíts (Bukovina)
Ekenfels	Hercegszentmárton/Márok
Fazakas	Hadikfalva/Dornesti (Bukovina)
Fehér	Szenttamás/Srbobran (Bácska)
Fintor	Tizadada
Fontányi	Szenttamás/Srbobran (Bácska)
Forray	Hadikfalva/Dornesti (Bukovina)
Galambos	Szenttamás/Srbobran (Bácska)
Gergelits	Hird;Grábóc
Graner(in)	Hugstetten/March
Gress	Liptód
Guthalt	Liptód
Guzorán	Hadikfalva/Dornesti (Bukovina)
nemes Hadas	Tizadada
Havliczek	Vepice (Dél-Csehország)
Hertl	Hercegszentmárton/Márok; Virágos/Villány; Groß-Triebendorf/Třebarov (Morvaország)
Horák	Szenttamás/Srbobran (Bácska)
Hügelin	Hugstetten/March
nemes Illésy	Tarcal
Illyés	Hadikfalva/Dornesti (Bukovina)
Jahn	Feked
Jakab	Hadikfalva/Dornesti (Bukovina)
Jósa	Tizadada
Juhász	Szenttamás/Srbobran (Bácska)
Kahaun	Hrejkovice (Südböhmen)
Kaspar	Klisinec (Südböhmen)
Katona	Szenttamás/Srbobran (Bácska)
Kazim(a)ur	Vepice; Hrejkovice (Dél-Csehország)

<i>Családnév</i>	<i>Település</i>
Kelbert	Villány
Kherst	Feked
Kiss	Szenttamás/Srbobran (Bácska)
Kóka	Hadikfalva/Dornesti (Bukovina)
Kopf (Kopp)	Virágos/Villány
Král	Dmýštica (Dél-Csehország)
Lang	Urspringen
Maul	Ulmach/Steinau
Mendlik alias Vlček	Záluží (Südböhmen)
Menyhárt	Tarcal
Moller	Urspringen
Molnár	Szenttamás/Srbobran (Bácska)
Murinyi	Óbecse/Bečej; Gombos? (Bácska)
Muser	Virágos/Villány
Nagy	Hadikfalva/Dornesti (Bukovina)
Nánási	Tiszadada
Nastl	Pécsvárad
Nemes	Szenttamás/Srbobran (Bácska)
Oberrieder	Újpetre; Hugstetten/March
Petz	Vokány; Újpetre
Plank	Villány
Podogil	Týnice (Dél-Csehország)
Romoda	Szenttamás/Srbobran (Bácska)
Rosenberger	Urspringen
Roth	Villány
Schlegel	Villány, Pécsvárad
Schneider	Liptód
Schneider	Újpetre
Schnellenberger	Vasas; Hosszúhetény
Schwartz	Hird; Grábóc
Sigler	Újpetre; Urspringen; Ansbach
Skrapacz	Szenttamás/Srbobran (Bácska)
Szabadszállási	Tiszadada
Szalai	Szenttamás/Srbobran (Bácska)
Szántó	Tarcal
Szeghi	Szenttamás/Srbobran (Bácska)
Szentesi	Tiszadada
Szörös	Tarcal
Szöts	Hadikfalva/Dornesti (Bukovina)

<i>Családnév</i>	<i>Település</i>
Szûts	Szenttamás/Srbobran (Bácska)
Tamás	Hadikfalva/Dornesti ? (Bukovina)
Tarczali	Tarcal
Teszár	Szigetvár
Varga	Tiszadada; Tokaj ?
Vencel	Istensegíts ? (Bukovina)
Weber	Hásságy
Werner	Pécsvárad; Sachsen
Winkler	Virágos/Villány; Groß-Triebendorf/Třebarov (Morvaország);
Zett	Hercegszentmárton/Márok
Zorn	Pécsvárad

Ament Andor bemutatkozása

Nyugdíjas éveimet színező hobbiként szórakozom genealógiai kutatással, most a 80. Évemet taposva.

Őseim Frankföldről származnak. Apai ágon a **Kocher** folyó völgyében **Külsheim**, és anyai ágon **Jagst-** folyó völgyében a **hohenlochi** síkságon **Airlingen** és **Mulfingen** volt az elődeim ősi földje.

Családtörténeti kutatásaimat megkönnyítette, hogy az 1724-ben **Elekre**, szülőfalumba települt őseim 222 évig szigorúan zárt közösséget alkottak. Magukkal hozták őseiktől örökölt kincseiket: a sajátos frank életritmust, a szorgalmat és munkaszeretetet, magas szintű mezőgazdasági és építészeti kultúrárt. Megőrizték őseik hagyományait, a **hohenlochi** nyelvjárást.

Így hát csak az eleki parókia anyakönyveiben kellett kutatnom, de azt is tálcán kínálta mikrofilmen a mormonok budapesti családkutató központja mai lakhelyemen.

Elek hajdani magyar jobbágyfalu a török időkben elpusztult. Romjain őseim és az idevándorolt pionír frank családok az elvadult pusztaságból szép színes világot teremtettek, melyet 222 év, a második világháború után a történelem vihara elsodort. (1945 elején közel 1 000 lelket elhajtottak évekre Krivojrogba bányamunkára. "Malenkij robot". 1946-ban 4700 eleki német származású magyar állampolgárt fosztottak meg vagyonuktól, állampolgárságuktól, Németországba zsuppolva a kollektív bűnösség hazug vádjával.) A világon szétszéledt utódok kíváncsiak szüleik, nagyszüleik szülőföldjére, hajdani otthonuk nyomaira. Tanulmányaimmal kérdéseikre szeretnék válaszolni.

Családi szájhagyomány valóságtartalmát kutatom apai ágon **Elzász-Lotharingiában**, ahonnan állítólag **Ament** őseim a Hugenotta háborúk idején (1562-1598) menekültek a Rajna keleti oldalára, **Külsheimba**.

Német őseim és származási helyeik:

Ament/Külsheim, Florschütz/Gerolzhofen, Hammer/Mufflingen,
Jaeger/Amrischhausen, Klemm/Gerolzhofen, Singer/Dingolshausen,
Striffler/Airlingen, Wittmann/ Airlingen.

A genealógiai kutatások rengeteg témát kínálnak, káoszukból néhányat próbálok rendszerezve rögzíteni.

Eddig befejezett tanulmányaim:

- **"PIONIROK. Elek benépesítése a törökvész után. (1724-1800)"**
Genealogiai tanulmány. Bp. 2004. Május 25. 52p.
- **"1735. A szentandrászi felkelés 270 év távlatából "**
Tanulmány és jegyzet. Bp. 2005, január. 44. p.
- **" Zsebkönyv családja kutatáshoz"**
Bp. 2005.06.23. 82. P.

Pillanatképeket (füzeteket) készítek néhány rokon eleki család negyed évezredes történetéről rokonok, barátok zárt körének. Vallomást írok utódaimnak a saját élményeimről a háború, az orosz megszállás és 1956 időszakáról.

Nagy program. Jó lenne befejezni.

Ehhez az AKuFF egyesületi életéből is meríthetek lendületet.

Fellegi Mihály bemutatkozása

51 éves nagymarosi technikus vagyok, az AKuFF-nak három éve tagja.

Elsősorban a Dunakanyar sváb településeinek bevándorláskori történelme és németajkú lakosainak eredete a fő kutatási témám.

Családnevem magyarosított a Flamich névből, mely eredetileg flamand származást takar.

Őseim legnagyobb részét németek, de több osztrák őszám is van.

Német és osztrák őseim települések szerint:

<i>Település</i>	<i>Kutatott nevek</i>
Mömbris D-63776	Braun, Bergmann, Hammer, Heeg, Hock.
Wasserlos D-63755	Funk
Krombach D-63829	Leitner
Blankenbach D-63825	Löbl
Kahl D-63796	Heinzinger
Frankfurt D-60327	Heinzinger
Immendorf A-2022	Zissler, Ritzberger
Neusiedl A-7540	Flamisch
Kukmirn A-7543	Flamisch
Sankt Johann A-5600	Zoller, Prinzl
Dunabogdány H-2023	Rudolf, Emmer, Zeller, Burgermeister, Neder.
Kismaros H-2623	Flamich, Neder, Emmer
Zebegény H-2627	Himmer
Visegrád H- 2025	Rechtaller, Gerstmayer, Rauch, Scheili.

Nagymaros H-2626	Bessenbacher, Emmer, Flamich, Scheidl, Nikles, Zeller, Zoller, Funk, Jung, Trieb, Hock, Haag, Heinzinger, Dietrich, Scheigel, Pinzinger, Rasler, Böss, Marschal, Wagner, Miller, Rauch, Trageser, Imhof, Rosenberger, Chriest, Artner, Valentin, Bergmann, Hoffmann, Galster, Schneider, Kauff, Leichner, Berner, Maurer, Gerstmayer, Riffert, Übelachner, Sigris, Bürgermeister, Spielberg, Hessler, Matusch, Neder, Kress.
-------------------------	--

Sebestyén Viktória bemutatkozása

Sebestyén Viktória
 nyomdamérnök vagyok, Verőcén lakom, leánykori nevem Wiesner Viktória, 1951-ben születtem Kismaroson. Az AKuFF-nak 3 éve vagyok tagja, kutatásaimat Fellegi Mihállyal együtt folytatom.

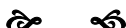
Az 1750-es évektől majdnem valamennyi ősöm Kismaroson élt, illetve a környező településekről a bevándorlás után néhány évvel odaköltözött.

Legtöbbjük német, van osztrák, és van a napóleoni háborúk idején idemenekült lengyel is.

Kutatott nevek, települések szerint:

Graz A-8020: Wiesner
Neusiedl A-7540: Flamisch
Kukmirn A-7543: Flamisch
Mömbris D-63776: Hock
Sulzdorf D-97232: Ruscher
(Rixer)
Kismaros H-2623: Niedermiller,
Ganzemann, Hoffmann, Klaab,
Koch, Kobodides, Fux, Horn
Kismarosra a környékből
áttelepültek:
Dunabogdány H-2023: Hock,
Rudolf, Neder, Bonifert, Diengler,
Hoffmann, Krebs Lang, Zeller,
Ehrenbacher, Klimer, Waltz,
Burgermeister, Hert(Herr), Stein

Zebegény H-2627, Wiesner,
Popin
Nagymaros H-2626, Hock,
Riffert, Trieb, Kemper, Hirling,
Rixer, Renk, Neumann, Faith,
Nikles, Artner, Zeller, Hoffmann,
Trageser, Auerbach, Marschal
Visegrád H-2025, Moór(Mohr),
Miller, Sephold, Hübner
Verőce H-2621, Liebhardt, Waltz,
Hess, Kempf, Guttmann, Kettler
Kisoroszi H-2024, Eberle
Berkenye H-2641, Leitweis
Nagyoroszi H-2645, Bea(Beha)

Fellegi Mihály-Sebestyén Viktória: A Dunakanyar bevándorlói a 18. században

A bécsi udvar 1689-ben hirdette meg telepítő pátensét a Német Birodalom lakói számára. A bevándorlók túlzott várakozással és a termelőmunka beindításához képest túl kevés tőkével rendelkeztek. A bizonytalan jövő miatt inkább csak az otthon is nehezen boldoguló nincstelenek szánták rá magukat az áttelepülésre, melyek egy része itt a Dunakanyarban talált otthonra.

A következő németek által lakott településeket mutatjuk be: Nagymaros, **Zebegény**, **Kismaros**, **Dunabogdány** és **Visegrád**. Az említett települések Dunabogdány kivételével az osztrák Stahremberg család tulajdonában voltak a bevándorlás fő időszakában 1699 és 1755 között. Tudomásunk szerint a **Stahremberg** birtokról **Linzből** és **Eferdingből** nem érkeztek ide telepések. Ugyanakkor bizonyított tény, hogy egyéb osztrák tartományokból számos család érkezett Nagymaros és környékére.

A származási hely képét az egymást követő nemzedékek nem őrizték meg. Az őshaza képe valószínűsíthetően azért mosódott el a századok folyamán, mert nem volt jelentősége az utódgenerációk életében. A Németországot elhagyók nem rendelkeztek semmiféle nemzeti büszkeséggel és identitás-tudattal. A kibocsátó kisebb-nagyobb német államok nem jelentettek közös anyaországot. A Német Birodalom képe pedig túlságosan tág és az emlékezetben meg nem őrzött keret az őshaza területének kijelöléséhez. Sorsukat az új egzisztencia, az új otthon és az otthonosságérzés megteremtése határozta meg. "Dunai svábokká", "magyarországi németekké" úgy, ahogy ellőttünk állnak, az új falu, az új vidék, az új haza alakította őket. A svábok számára a történelem a betelepedéssel kezdődik, és a nemzetté válás időszakában már Magyarországon éltek. Így sem a német kultúra, sem a német anyanyelv nem válhatott "nemzeti" identitásuk elemévé; az anyanemzet képzete elvált a német anyanyelv és a német nemzeti kultúra tartalmaitól és a haza helyének ideológiai kijelölésétől.

NAGYMAROS

Nagymaros és környéke eredetkutatása csak néhány éve vette kezdetét. Ezért, és mert a helyi anyakönyvek meglehetősen információszegények, kutatásaink eredményei is sajnos szerények.

Maros a török háborúk után elnéptelenedett, bár lakottsága így is kontinuitást mutat. Ez idő alatt 1686 és 1696 között Visegrád többször is lakatlanná vált. A fennmaradt korabeli dokumentumok szerint és Carl von Belchamps 1686-ban Bécsnek tett jelentése szerint Maros 1686-ban lakott terület. Az 1709-ben pusztító pestisjárvány megtizedelte a lakosságot.

A betelepülés körülményeiről sajnos nincsenek információink.

Kezdetben a nagymarosi anyakönyvezést a visegrádi anyaegyház végezte 1712 és 1724 között. E szerint Maroson már 1712-ben éltek németek. Helyi anyakönyvezés csak 1724-től volt.

Az anyakönyvi források szerint 1712 és 1730 között a következő családnevek fordultak elő **Maroson: Helmerich, Staudhammer, Kemper, Kress, Valentin, Neumann, Zeller, Pinzinger, Keller, Trageser, Meltsch, Henop, Nikles, Auerbach, Emmer, Hock, Hübner, Leitner, Üblachner, Renk, Denckler, Funk, Dobler, Diel, Wermuth, Riffert, Bergmann, Heffentreger, Bessenbacher, Geiger, Galster, Heintz, Christ, Hoffacker, Neder, Nieberl, Hoffmann, Trieb, Tietel, Maurer, Ritzl, Scheffer, Schneider, Wohlmuth, Vornwald, Kurzbacher, Mundi, Berner, Scheili és Rasler.**

Az 1739-ben dühöngő pestisjárványt az itt beszállásolt császári csapatok terjesztették el. A verőcei halotti anyakönyvek adatai szerint az egyik magasrangú parancsnokuk, a Feldmarschall 1739 május 26-án hunyt el. A betegség pusztítása olyan gyors volt, hogy az elhaltakat nem is anyakönyvezték és csak a járvány elmúltával jegyezték fel, hogy **Nagymaroson** 271 ember halt meg a kórban. A lakosság drámai megfogyatkozása az uradalom vezetését arra ösztönözte, hogy új telepeseket toborozzon a Német Birodalomból. Ebben a periódusban különösen sokan települtek Marosra, az anyakönyvekben még az 1740-es évek végén is "novus svevus" új sváb megjegyzéssel különböztették meg az új beköltözőket.

A járvány után a következő családnevek jelennek meg az anyakönyvekben: **Heinzinger, Pfaffenberger, Luz, Hazlberger, Kögl, Riedlinger, Löbl, Wiesner, Flamich, Rixer, Zoller, Mauch, Burgermeister, Imhof, Krichenbaum, Tyroler, Zissler, Ritzlberger és Rosenberger.** Rendkívül nagy volt a gyermekhalandóság, ennek megfelelően magas volt a születések száma is. Egy átlagos családban tíz-tizenöt esztendőn át évente tartottak keresztelőt. Sokan haltak meg szülésben és gyermekágyban, gyakoriak a huszonéves özvegy férfiak. Az özvegyiség ideje mindkét nemnél szokásosan igen rövid ideig tartott. Az átlagos életkor a mainál jóval rövidebb volt, egy ötvenéves ember a 18. század elején már öregnek, többnyire munkaképtelennek számított. Őseink, különösen a 18. század elején az anyakönyvezés megjelenése előtt nem mindig tartották számon az életkorukat. Még az 1750-es években is előfordult, hogy valakiről környezete nem tudta, hány éves, és elhalálása esetén is csak a becsült életkort adták meg.

Nagymaros etnikai összetételét az 1700-as években ötféle csoport alkotja. Legnépesebb a német-osztrák Marosra települt, kevesebb a kálvinista magyar, a szintén német helyi áttelepült (pl. Dunabogdány, Esztergom), az egyéb helyről, mint például Burgundiából és Svájcból érkezettek, valamint az egyre inkább elvándorló szerbek-horvátok.

A Marosra települt első német kolónia esetében beszélhetünk csak szervezett betelepítésről. Ezek többsége egy helyről, a mai **Aschaffenburg** régióból Mömbris környékéről származnak. Az anyakönyvekben számos olyan személyről található bejegyzés, akiknél a származási helyet Maguntia/Maguntini szóval jelölik. **Maguntia Mainz** latin neve, ezen a Mainzi Választófejedelemséget értik. Érdekes megjegyezni, hogy az 1740-ben készített, utcák szerint csoportosított lakossági összeírásban Nagymaroson már bizonyíthatóan szerepel a Mainzi utca. Egy másik érdekesség: a Rajna partján Mainz és Koblenz között találjuk a **Loreley** völgyét, melyhez nagyon hasonló természeti kénzödmény található Nagymaros fölött a Duna mellett

Ezt a régi népnyelv Loreleyként ismerte, ugyanakkor a mai népnyelv az 1838 után épült gátat emlegeti többek között ezen a néven.

Az 1700-as évek elmosódott írását sikerült olvashatóvá tenni, és így már látható, hogy a **Maguntia/Maguntini** szó mellett megtalálható a pontos származási hely is. A születési hely megjelölése leggyakrabban a házasságkötéseknél található. A család eredetét gyakran csak az itt született leszármazottak esküvőjének alkalmával ismerjük meg. Ez azt jelenti, hogy az ideköltözés időpontjától a származási hely bejegyzéséig akár ötven év is eltelhetett. Összegzésként tehát az itt élő német származásúak jelentős részének az óhaza Mömbrist és annak kb. 20 km-es körzetét jelenti. A **Mömbris** környékiek az anyakönyvek és egyéb források szerint a következők: **Bergmann, Leitner, Löbl, Krombacher, Germann, Braun, Heinzinger, Treffer, Funk, Hock, Haag**, más források alapján itt kutatjuk a **Jung, Bessenbacher, Jáger, Vormwald, Kress, Klaab, Hoffmann, Imhof, Trageser** és **Blankenbach** családok eredetét.

Ausztriából is jelentős számban érkeztek bevándorlók: Artner, Wiesner, Flamich, Zoller, Hirth, Goldberg, Koller, Luz, Prinzl, Tyroler, és Schlapschi. E lista sajnos hiányos, még nagyon sok család eredete ismeretlen számunkra.

Maros és környékén, a bevándorláson kívül gyakori volt a helyi áttelepülés. Ez jól követhető az óhazából hozott hagyományokon keresztül, melyek mély nyomokat hagytak a nyelvkultúrában és szokásokban. Jelentős tömegek vándoroltak át a szomszédos településekre, ezt vagy házasságok, vagy költözések okozták. A legnagyobb kibocsátó település a környéken **Dunabogdány (Bogdan)** volt, mivel oda a település birtokosa, a Zichy család kb. száz német családot telepített a német - svájci határvidékről. Az élettér ennyi betelepült számára nagyon szűkösnek bizonyult, az irtványföldek növekedése itt sem tartott lépést a népesség robbanásszerű növekedésével.

Marosra a lakosság létszámához képest viszonylag kevés dunabogdányi települt, Zebegénybe valószínűleg a távolság miatt csak kevesen települtek át. Kismaros esetében viszont meghatározó volt a dunabogdányi beáramlás. Kismaros lakosságának többsége dunabogdányi áttelepült. Ezért volt nagy különbség a nagymarosi és a kismarosi nyelvjárás között.

Zebegény és Kismaros anyakönyvezését a nagymarosi plébánia vezette. A két település esetében közös vonás, hogy a falu bevándorlói lakatlan területre érkeztek és mindkét helyiség esetében az első építmények a helyi patakokra telepített malmok voltak, melyek mellett megjelentek a korabeli korcsmák.

(Jacob Alt festménye: Nagymaros)

ZEBEGÉNY

Első írásos nyomát 1737. január 28-án találtuk, ahol egy zebegényi molnárra "Sebegin Molitor" utalnak. A lakosság a helyi áttelepültekből alakult. 1737-től a következő **zebegényi** családnevek voltak gyakoriak: **Himmer, Albrecht, Germann, Ulrich, Zechmeister, Burda, Kramer, Werner, Krebs, Fischer, Feithinger, Fleischmann, Fleckenstein** és **Hirling**.

KISMAROS

Esetében legkorábban 1738. május 16-án tesznek említést **Josephus Geiger** kismarosi lakosról. A lakosság szintén a helyi áttelepültekből alakult. Az 1740-ben hivatalba lépő **Nagy András** nagymarosi lelkész kilenc családfőt jegyzett fel Kismaroson.

1738-tól a következő családnevek voltak gyakoriak: **Waltz, Hoffmann, Diel, Eberle, Dobler, Lang, Birbl, Klarus, Seibold, Wermuth, Rudolf, Bonifert, Rixer, Wiedermann, Meininger, Thiringer, Koch, Baldauf, Herth, Klimer, Wohl, Wiesner, Bernhard, Hock, Pierer, Krebs, Mohr,**

Hirling, Beja, Neder, Niedermiller, Emmer, Liebhardt, Klaab és Nikischer. Kismaroson önálló anyakönyvezés 1853-tól volt.

Több régi helyi elnevezés eredetére derítettek fényt a korabeli anyakönyvek. Egy ilyen példát mutat az 1730-as években **Dunabogdányba** települt **Birk** család, mely néhány év múlva Kismarosra költözött. A családfő, **Johann Birk** a **badeni Stockach** településről származik és **Kismaroson** ma is megtalálható a **Stockachker** nevű szőlőhegy. Másik érdekesség, hogy **Bernardi Wermuth** és **Georgius Mozarauz** az 1740-es években szerepel **kismarosi** lakosként, esetükben a származási hely Svájc. Kismaroson ma is létezik a Svájciföld dülő. Kismaros és Verőce között található a **Gimpl híd** - úgy véljük, a név eredetére a közelmúltban találtunk magyarázatot. Az anyakönyvek az 1740-es években említést tesznek **Johann Gimpl** helyi lakosról, aki névadója lehetett egy bizonyos Gimpl nevű helynek. Az említett híd ezen a területen áll. A család egyébként az 1700-as évek második felében kihalt.

DUNABOGDÁNY

Betelepítését a Zichy család végezte a telepítési szerződés 1723. május 31-én Pozsonyban íródott. Az első bevándorlók nevei 1723 júliusától jelennek meg a visegrádi anyakönyvekben. Önálló anyakönyvezés **Dunabogdányban** 1724-ben kezdődött.

Tudomásunk szerint az első és a második hullámban érkezett betelepültek jobbára egy helyről, **Bádenből, Pfullendorf** környékéről érkeztek. A harmadik hullám bevándorlói között találtunk Bajor területről érkező telepes családot. 1723-tól a következő családnevek jelennek meg az anyakönyvekben: **Rudolf, Nau, Reischer, Wiedermann, Herold, Bonifert, Nabholtz, Müller, Aumüller, Ott, Knörle, Lautenbacher, Mohr, Weidenweber, Bergmann, Hoffmann, Kammerer, Diengler, Herr, Wohl, Herrmann, Klein, Zeller, Thiringer, Meininger, Ehrenbacher, Wetzel, Petz, Ferbert, Greff, Pierer, Rosenberger, Weigant, Lang, Schmidt, Spies, Gratzal, Hock, Melicher, Herberger, Waltz, Hauck, Herold, Schweger, Fleckenstein, Krebs, Emmer, Krichenbaum és Wunderlich.**

Az első betelepültek az 1728. évi összeírás szerint mintegy 3 kapásnyi földterületet kaptak, mely egy átlag öttagú család részére nem biztosított megélhetést Így érthető módon a lakosság jelentős része tovább vándorolt a szomszédos településekre.

Idézet Pest-Pilis-Solt vármegye 1728. évi regnicoláris összeírásából:
Bogdan possessio: "Megjegyzendő az új jövevényekről: azok annyira szegények, hogy inkább koldulással kénytelenek kenyérüket keresni.

Ezért, és mert a possessio területe kicsi és nem képes ennyi embert eltartani, nem remélhető, hogy tartósan itt maradnak, mivel egyébként szabad költözési joguk van."

VISEGRÁD

Középkori eredetű népessége 1641-ben hagyta el a várost, és az ez után eltelt ötven esztendő túl hosszú idő ahhoz, hogy valamiféle lakosságkontinuitás, folyamatosság megmaradjon. Nem lehet azt sem tudni, hogy a település lakói hová költöztek. Az 1688-ban a Budai Kamara Felügyelőség által kiküldött bizottság a következőképpen látta Visegrád helyzetét és jövőjét: a vár maga romos, a későbbiekben használhatatlan, de a várkertben látni lehet, hogy nemrég még szép gyümölcsös kert és szőlő volt itt.

A Pest megyei adóhatóság, a vármegye első ízben 1692-ben és 1693-ban tünteti fel Visegrádot lakott településként. A vármegyei tisztviselők még 1696-ban is arról panaszkodnak, hogy a letelepülők jönnek-mennek, nem telepednek meg sehol véglegesen, nehezítve ezzel az adókiivetést. Az 1696-os országos összeírás szerint **Visegrád** ismét és végérvényesen lakott hely.

A visegrádi katolikus németek jobbjára magyarok lakta környezetbe települtek le. A szomszédos falvak mindegyikében református magyarság élt. 1732-ben **Nagymaroson** a németek Kisorosziiban a magyarok voltak többségben. A helyiség településtörténete nemzetiségi szempontból eltér a környező falvakétól. Itt nem volt folytonos őslakosság, nem voltak nagyobb létszámú azonos érdekű csoportok mint ott, ahol a magyar őslakosok megmaradtak, vagy ahová egy helyről, zárt közösségekben telepítettek be németeket, mint **Dunabogdány** esetében. Meghatározó jelentőséggel bírt az a tény is, hogy az ideköltöző magyarok mind Katolikusok voltak, és a vallási hovatartozás akkor többet jelentett mint ez etnikai.

Visegrád és a hozzá tartozó uradalom a Bécset védő Ernst Rüdiger Stahremberg gróf birtokába került negyvenezer rajnai aranyforintért. Halála után 1700-ban a birtokot egyenes ági leszármazottai örökölték, gyámjuk **Gundacker Stahremberg** lett. A grófnak szóló adománylevelél még csak három települést sorol fel a koronabirtokon, **Visegrád** és **Maros** oppidiumot, valamint **Kisoroszfalut**. Ez időben az uradalom később telepített részei, **Zebegény** és **Kismaros** még lakatlanok. A helyiség határa történetének ebben a korszakában nem a mai képét mutatta. Az erdők a legtöbb helyen leértek a Dunáig, nem voltak kopár hegyoldalak.

Tudomásunk szerint az első német telepes 1700-ban érkezik név szerint: **Johannes Harder**, ki a **badeni Bohlingen** településről érkezik Visegrádra.

Az 1700-tól folyamatosan érkező német-osztrák és egyéb telepések neve a, következő: **Lamour, Scheili, Miller, Schmidt, Traxler, Moor, Hitzlberger, Enderle, Welwietzer, Marx, Traub, Mayer, Kaisinger, Schubauer, Wiedermann, Schwartz, Vogl, Lenner, Rechtaller, Schilk, Hainisch, Gerstmayer, Rauch, Apfel, Muckstadt, Dietrich, Rothmund, Niedermiller és Fröhlich.**

Az ismert származású németek első nagyobb csoportja a **Dillingen** melletti **Blindtheimból, Berghausenből és Tiesenhofenből** települt **Visegrádra**. A Dillingen környéki betelepülők, ha nem is mind egyszerre, de valószínűleg társulva települtek új otthonukba. Sokan idős szüleikkel érkeztek. A halotti anyakönyvek szerint több koros személy hunyt el ezekben az években, kik bizonyára ilyen idős korban egyedül már nem vállalták volna az áttelepülést.

Felhasznált források:

Guttenbrunn-Bindorffer-Magyar: Publikációk

Flamich-Wiesner: Mainz-Nagymaros-Kismaros-Zebegény

MEGJELENT!

Riszt András: Családok könyve Nagyárpád

Ára:

AKuFF-tagoknak: 3.000 Ft + postaköltség

Egyesületen kívülieknek: 3.500 Ft + postaköltség

Külföldre: 25 EUR + postaköltség

Megrendelés:

Dr. Pencz Kornél, 6500 Baja, Petőfi S. u. 56.

e-mail: kornelpencz@gmx.net

**A könyv megvételével az AKuFF könyvkiadási
tevékenységét támogatja!**

Dr. Petz Gábor: A rokonságról

De consanguinitate – Über die Verwandtschaft

Elhangzott az AKuFF IX. szakmai napján, Gödöllőn, 2003. június 21-én.

Néhány éve adta hírül a sajtó: dr. Csók Sándor dunaszentgyörgyi kúriájából ellopták családi örökségből származó festményeit, műtárgyait, köztük a neves festő, Csók István képeit. A hallgató felfigyelhetett arra is, hogy a különböző tömegtájékoztatási eszközök eltérő módon próbálták meghatározni a károsult és a művész közötti rokonsági kapcsolatot. Nyilvánvaló volt az ezen a téren uralkodó újságírói tájékozatlanság. Míg az egyik televíziós csatorna szerint a festő leszármazójától lopták el a képeket, addig a másik szerint a művész unokaöccse volt a kárvallott. Talán ez utóbbi állhatott közelebb a valósághoz, ugyanis a Tolna Megyei Néplap szerint dr. Csók Sándor nagyapjának testvére volt Csók István. Ehhez hasonló félreértésekkel sajnos elég gyakran találkozhatunk, pl. amikor „ük ágon” (sic!) való rokonságról faggatott a riporter egy Habsburg-sarjat.

Családfakutató körökben az is előfordul, hogy egymást túllícitálva sok ezer felkutatott ősről, vagy a családfában szereplő több ezer rokonról beszélnek. E mennyiség elméletileg természetesen nem kizárt, azonban az esetek többségében itt mégis másról lehet szó.

E félreértések elkerülése végett érdemes alaposabban körüljárni a genealógia néhány alapfogalmát.

Ilyen alapfogalomnak minősül a **rokonság**. E szót és tartalmi jelentését az emberiség már a korai idők óta használja az azonos családba, nemzetségbe, törzsbe stb. tartozás rendezőelvéként. Később, főként a családi és öröklési viszonyok jogi fejlődése miatt, szükségessé vált a rokonság és az ahhoz kapcsolódó intézmények pontos, közmegegyezésen alapuló meghatározása, azaz jogi szabályozása.

Legegyszerűbben megfogalmazva a *rokonság személyek közötti vérségi kapcsolatot* jelent. A jog a biológiai leszármazás tényén felül ide sorolja az örökbefogadáson (*adoptio*) alapuló kapcsolatot is.

A katolikus egyház joga, azaz a kánonjog megkülönböztet vérrokonságot (*cognatio, consanguinitas, Blutverwandschaft*), lelki rokonságot (*cognatio spiritualis*), és polgári vagy törvényi rokonságot (*cognatio legalis*), amely az örökbefogadásból származik.

A régebbi magyar jog az egymástól és a közös elődtől leszármazó egyének kapcsolatát nevezte rokonságnak. Ma a családjogi törvény (1952. évi IV. tv. 34. §) így rendelkezik: „*Egyenesági a rokonság azok között, akik közül az egyik a másiktól származik. Oldalágon rokonok azok, akiknek legalább egy közös felmenő rokonuk van, ők maguk azonban egyeneságon nem rokonok.*”. A meghatározás lényegi eleme a közös felmenő, vagy közös ős léte. Úgy is mondhatjuk: *rokonok azok, akiknek van közös ősük.* Akiknek legalább egy közös felmenőjük van, azoknak a közös ős további felmenői révén (matematikailag) végtelen számú közös ősük is van A törvény szövegében a „legalább egy” kitétel az egyszerű vagy egyszeres rokonságra utal, azaz elegendő a legközelebbi közös ős, genealógiai szakkifejezéssel a törzs (stipes, Stamm, Stammvater) kimutatása. Többszörös a rokonság, ha több különböző törzs élt, illetve ha egyetlen törzs közvetíti ugyan a rokonságot, de ahhoz a leszármazás rendjében több út vezet. Ez utóbbi esetben beszélünk ösvesztésről (implex, Ahnenverlust, Ahnengleichheit), ami az ősfán úgy jelentkezik, hogy különböző őshelyeken ugyanaz az előd szerepel.

A kánonjogban ismert a törvényes rokonság (legitimus) illetve a törvénytelen vagy természetes rokonság (illegitimus) attól függően, hogy az adott személy egyházilag kötött házasságból származik-e, vagy sem. Teljes vagy kétoldalú a rokonság azok között, akiknek apjuk és anyjuk is közös (germani, édestestvérek, Geschwister), illetve ezek leszármazói között; egyoldalú vagy félrokonok (féltestvérek, Halbgeschwister) azok, akiknél csak az apa (consanguinei „egy vérből”), vagy csak az anya közös (uterini „egy méhből”), illetve ezek leszármazói.

Láttuk, hogy a hatályos jogi definíció rögtön beemeli az egyenes- és az oldalág fogalmát. A leszármazás rendjében ágnak (linea, Linie) nevezzük azon személyek rendezett sorát, akik a közös törzsből származnak. Ha ezen személyek a megszakítatlan sorban egymástól származnak egyenes ágról (linea directa, gerade Linie) beszélünk. Ez lehet lemenő (descendens, Deszendenz), ha a nemző személytől a nemzettek, utódok (posteri, Nachkommen), leszármazók (descendentes) felé haladunk, vagy ellenkezőleg a felmenők (ascendentes), elődök (Vohrfahren), ősök (maiores, Ahnen) irányban felmenő ág (ascendens, Aszendenz).

Megemlítendő, hogy a régebbi irodalomban jelentős eltérések vannak a rokonsági fokok elnevezése és annak sorrendje tekintetében. Általánosan elfogadhatónak tartom a fiú, apa, nagyapa, dédapa, ükapa, széppapa elnevezést és sorrendet, amely ugyan jogilag nem szabályozott, de például megfelel többek között a Magyar Ebtörzskönyv által használt hivatalos formának.

Ha két ember a közös ős révén rokona ugyan egymásnak, de nem egymástól származnak, a rokonság oldalági (linea collateralis, Seitenlinie).

Az oldalági rokonság meghatározása a törzsből kiinduló két lemenő egyenes ág összehasonlításával lehetséges. Ha a törzstől az utódok egyenlő távolságra vannak, az oldalág egyenlő (l. c. aequalis, gleiche Seitenlinie), és egyenlőtlen (l. c. inaequalis, ungleiche Seitenlinie), ha a távolság különböző, azaz az egyik ág hosszabb, mint a másik.

A törzsből kiinduló oldalágak alkotják a családfát (arbor gentilia, Stammbaum, Stammtafel). A családfában megkülönböztethetünk idősebb ágat és ifjabb ágat aszerint, hogy az utódok az idősebb, vagy az ifjabb testvértől származnak.

Két ember közötti rokonsági viszony meghatározására, főként a házassági akadály felderítése, illetve kizárása miatt, már az ókortól a fok- vagy ízsámítás módszerét alkalmazták. A fok, vagy az íz (gradus, Grad) két rokon személy egymástól való távolságának mértékegységét jelenti a családfában.

A germán népek a rokonság távolságának meghatározásánál szemléletesen az emberi testen számoltak, így nem fokokban, hanem ízekben gondolkoztak. A fej jelentette a közös őst, míg az ujjak hegyéig meglévő hét íz (ízület) a generációkat: a nyak a gyermekeket, a váll az unokákat stb.

Ősi római jogi szabály szerint: quot generationes, tot gradus, azaz ahány nemzés, annyi fok, vagyis a rokonsági fokot a két személy közé eső nemzések száma adja meg. Egyenes ágon ez azt jelenti, hogy szülő és gyermek között első fokú a rokonság, nagyszülő-unoka között második fokú, stb.

Nem ilyen egyszerű a helyzet az oldalági rokonság számításánál. Itt ugyanis hosszú ideig eltérés volt a római jog és a kánonjog között. A római számításnál változatlanul igaz a szabály: ahány nemzés, annyi fok, azaz az egyik leszármazótól a törzsig és onnan a másik leszármazóig összeadódik a nemzések száma. Pl. testvérek között másodfokú, unokatestvérek között negyedfokú, nagybácsi és unokaöcs között harmadfokú a rokonság.

A germán jog alapján kialakult kánoni számítás szerint egyenlő oldalági rokonság esetén az egyik ágat vették figyelembe (unokatestvérek, másodfokú rokonok); egyenlőtlen oldalág esetén viszont csak a hosszabbikat, tehát a törzs és a távolabb eső utód közötti nemzések száma adja a rokonsági fokot (nagybácsi és unokaöcs másodfokú rokonok). A pontosság kedvéért ajánlott volt jelölni ezért a rövidebb ágat is (pl. 2/1 gradus linea collateralis inaequalis). A IV. lateráni zsinat (1215) óta a kánonjogban az oldalág negyedik fokáig bezárólag állt fenn házassági akadály (azaz pl. harmadfokú unokatestvérek között volt akadály), egészen 1917-ig, amikor a Kódex (Corpus Iuris Canonici) ezt harmadik fokig csökkentette. Ha tehát régi katolikus házassági anyakönyvben a rokonsági fokról, illetve az akadály alóli felmentésről (dispensatio) olvasunk, mindig a kánoni ízsámításra kell gondolnunk.

Az új Kódex 1983-ban visszatért a római jogi fokszámításhoz, és a vérrokonság házassági akadályát az oldalág negyedik fokában határozta meg (azaz pl. már csak első fokú unokatestvérek között áll fenn akadály). A mai magyar jogban egyébként csak a harmadfokú oldalági rokonság érvénytelenségi ok, azaz nagybácsi-unokahúg között érvénytelen a házasság.

Miután kellőképpen körülhatároltuk, hogy kik számítanak rokonoknak, említést kell tennünk azon határterületekről, amelyek a közbeszédben gyakran keverednek a rokonság fogalma alá. Nem rokon többek között a házastárs, a jegyes, az élettárs, a sógor. Ezen személyes kapcsolatokra, mivel jelentős vagyoni jogi, öröklési kihatásai lehetnek, a jogtudomány kialakította a hozzátartozó és közeli hozzátartozó kategóriáját.

Eszerint közeli hozzátartozók: a házastárs, az egyeneságbeli rokon, az örökbefogadott, a mostoha- és neveltgyermek, az örökbefogadó-, a mostoha- és a nevelőszülő, valamint a testvér. Hozzá tartozó továbbá: az élettárs, az egyeneságbeli rokon házastársa, a jegyes, a házastárs egyeneságbeli rokona és testvére, valamint a testvér házastársa.

A **sógorság** (affinitas, Schwagerschaft) az a személyek közötti kapcsolat, amely a házasságkötéssel keletkezik, és az egyik házastárs valamint a másik házastárs rokonai között áll fenn. Az affinitás még neve szerint is határterületét képezi a rokonságnak, mert a házastárs a másik házastárs rokoni körének határára (ad fines) lép. A sógorság tehát tágabb fogalom, mint amit a köznyelv ért alatta: nemcsak a házastárs és a másik házastárs testvére sógorok, hanem a házastárs és a másik házastárs valamennyi egyenes és oldalágbeli rokona is, pl. sógorai egymásnak a meny és az após, vagy a mostohaanya és mostohaafiú. Nem keletkezik viszont sógorság az egyik házastárs rokonai és a másik házastárs rokonai között, azaz pl. a férj testvére és a feleség testvére még csak nem is sógorai egymásnak. A sógorsági fok számítása rokonsági ízsámítással megegyezik: amilyen ágon és fokon rokona valaki a férjnek, ugyanazon az ágon és fokon sógora a feleségnek és megfordítva.

Érdekességként említést teszek még tisztán a kánonjogból származó lelki rokonságról. A régebbi egyházi jog szerint lelki rokoni kapcsolat jött létre a megkeresztelt és a keresztlelő, valamint a keresztszülő között; továbbá a megbérmált és a bérmálás kiszolgáltatója, valamint a bérmászülő között. Ma már e jogintézmény nem él.

A rokonok szűkebb, illetve tágabb köréből áll össze a család (familia, Familie) és a nemzetség (gens, Geschlecht, Sippe). E fogalmak pontos definícióval nem határozhatók meg, mindig az adott kor közmegegyezésen alapuló felfogása az irányadó. A család általában a szülők, a gyermekek esetleg a nagyszülők társadalmi közössége. Távolabbi rokonokkal kiegészülve már beszélhetünk nagycsaládról. A nemzetség alatt pedig a közös őstől eredő,

azonos nevet, illetve nemzetségnevet („de genere”) viselő leszármazókat, azok családjainak összességét értjük. Ezen elnevezések azonban szinonimaként is használhatók, a genealógiában is általános, hogy nem nemzetségfáról, hanem családfáról, családülésről beszélünk.

A római jogból – némi leegyszerűsítéssel – középkori jogba, és a származástanba bekerült az agnáció (Agnation) és kognáció (Kognation) intézménye. Agnáción, agnát családon, szép magyar kifejezéssel atyafiságon a közös őstől kizárólag fiágon leszármazott utódok összességét értjük, akik ugyanazon nevet és címet viselik. Tagjai az atyafiak (agnati). Ha a családba a leányági leszármazókat is beleszámítjuk, akik a közös ős nevét már nem örökölték, kognációról, kognát családról beszélünk, amelynek tagjai a rokonok (cognati).

Az elmondottak alapján megérthetjük, hogy a gyakorlatban az írásos emlékek korlátozott volta miatt az igazolt ősök, illetve a családfában szereplő leszármazók száma valamelyest szintén korlátozott. A sok ezer nevet tartalmazó családfák mögött valószínűleg – az egyébként igen nehéz feladatot jelentő és sok időt felemésztő – kognát, illetve sógorsági viszonyokat is bemutató műveket sejtethetünk.

Felhasznált irodalom::

Tokody Ödön: Katholikus egyházjogtan; Temesvár, 1876.

Dr. Vécsey Tamás: A római jog külső története és istitúciói; Budapest 1886.

Dr. Sipos István: A katolikus házasságjog rendszere; Pécs, 1940.

Marton Géza: A római jog

Erdő Péter: Egyházjog; Budapest, 1991.

Csiky Ottó – Filó Erika: Családjog I.; Pécs, 1995.

Pandula Attila: Genealógia; in: Bertényi Iván (szerk.): A történelem segédtudományai; Budapest, 1998.

Felhívjuk tagjainkat, hogy amennyiben lakó- vagy származási helyükön segítséget tudnak nyújtani egyesületi találkozó megszervezésében, jelentkezzenek.

Feltétel, hogy 50-70 személy részére elegendő hely legyen, valamint az étkezési lehetőség biztosított legyen.

Jelentkezni az egyesületi találkozókon személyesen, vagy írásban dr. Pencz Kornél elnöknél lehet.

Szeretnénk, ha találkozóinkat hosszabb időre előre meg tudnánk tervezni, hogy a tagjaink az egyéb programjaikat ennek megfelelően tudják alakítani.

Amrein Ilona: Az AKuFF-könyvtár új könyvei

Örülünk, hogy ezúttal tagjaink munkáiról számolhatunk be. Az AKuFF, mint országos egyesület, melynek mintegy 100 bel- és külföldi tagja van, olyan családfakutatók gyűjtőhelye, akik évek, évtizedek óta rendszeres kutatásokat végeznek és nagy sikereket értek már el, de sokan vannak köztünk olyanok is, akik még csak kutatásaik kezdetén járnak. Ha valaki elkezd családfát kutatni, először is kigyűjti a neveket és időpontokat az anyakönyvekből. Később már többet szeretne tudni és a „száraz” adatokat olyan formába akarja önteni, mely szélesebb nyilvánosság számára is érdeklődésre tarthat számot. Néhány tagunknak sikerült már kutatási eredményeit bemutatni, könyveket írtak, egyik-másik kézirat formájában áll rendelkezésre, részben hivatalosan is megjelentek, ezek mindegyike példával szolgálhat nemcsak a kezdő kutatók számára. Sokan adományoztak az egyesület számára ezekből a művekből egy-egy példányt.

Köszönet érte!

Az AKuFF-Hírmondóban folyamatosan szeretnénk e munkákat bemutatni. Kérjük, legyenek türelemmel, ha most az Önök könyve hiányzik. Az egyesület könyvtárában már több mint 300 könyv található, eltart egy ideig, míg mindegyiket át tudom nézni. Mint ahogy azt a legutóbbi számban is említettem: kérem, ne várják el tőlem (vagy az egyesület vezetésétől, illetve a szerkesztőségtől), hogy a könyveket elolvassuk és kritikát írjunk róluk. Ehhez sem időnk, sem jogunk nincs. A Hírmondónak ez a rovata a könyvek ismertetésére szolgál. Megkönnyítik a munkánkat, ha egy rövid összefoglalót, esetleg cikket írnak a könyvről az egyesületi lapba. (Mint ahogy ennél a számnál Ament Andor úr tette, nagyon köszönjük!)

Ezúttal olyan tagjaink munkáit szeretném bemutatni, akiknek nyugdíjas éveikben vált a családfakutatás hasznos időtöltése, hobbivá (és talán szenvedélyé is).

Ament Andor: Zsebkönyv családfa kutatáshoz

Budapest 2005

(82 o.)

nyelv: magyar

Ez a zsebkönyv csupán az írójának a nyugdíjas életét színező hobbi terméke, a genealógiával ismerkedve szerzett élményeinek, tapasztalatainak, gyakorlati hasznosságú adatoknak a gyűjteménye. Nem tudományos tanulmány, hanem inkább toborzó. Olvasóit szeretné rábeszélni családjuk történetének a kutatására.

A füzet első része a származástan kezdeteinek a rövid áttekintése után felvázolja a családtörténet kutatásának az irányait, a kutatási lehetőségeket. Áttekinti a rokoni kapcsolatokat és jelöléseik gyakorlatát, a családi események szimbólumait, a családfa ábrázolási lehetőségeit.

A zsebkönyv második része figyelemfelkeltés szándékával utal az anyaggyűjtés külső forrásaira, az anyakönyvező egyházi plébániák és a hatósági anyakönyvi hivatalok értékes iratanyagára, az okmányokat őrző levéltárak, a genealógiai ismeretek kincseit őrző könyvtárak, a származástani ismereteket kiegészítő társtudományok hasznosítható ismereteire és a világháló kényelmes, otthon elérhető információ özönére.

A családfakutatás menetében találkozunk a genealógia társtudományainak a kutatáshoz kapcsolódó ismereteivel is. Ezek az érdekességek színesítik kutatásunk menetét. Kedvcsináló szándékkal ezért kaptak helyet a zsebkönyvben régi mértékek, adatrégiségek, kronológiai áttekintés, genealógiai szóválogatás, a haza - nemzet - nemzetiség fogalomkör azonos értelmezését szolgáló tartalmi magyarázat és a családtörténet kutatása közben előkerült néhány érdekesség.

A zsebkönyvet lapozva az olvasó felismerheti, hogy felbecsülhetetlen értéket hagyhat utódaira, ha elődei sorsának alakulását kutatja és leírja, miközben részesül a kutatás sok sikerélményében, szakmai-baráti társaságban jól szórakozva.

A zsebkönyv ára: 1.200 Ft.

Kapható a szerzőnél.

Sétáló Ferenc: Gyökereim II., A Neidhardt nemzetség, kézirat 2004

(302 S. Sok ábrával, képpel, stb.)

Nyelv: magyar

Sétáló úr egy családi krónikát írt a **Neidhardt-nemzetségről**. Választ ad arra a kérdésre, hogy miért is kezdett el családfát kutatni. Ez a családi krónika emléket állít családjá anyai ágának, melynek kiindulópontja nagyapjának, **Neidhardt Gusztávnak** írásos visszaemlékezései voltak. Sétáló úrnak sikerült az ágat az őshazáig visszavezetni. Ismert tény, hogy **Johann Neidhardt** „asszonnyal és gyerekekkel”, valamint testvére Valentin 1718-ban **Hosenfeldből** kivándoroltak Magyarországra. **Valentin Bólyban** telepedett meg, **Johann** először **Székelyszabarban**, de később követte bátyját Bólyba.

A szerző részletesen leírja a leszármazottakat, azonban nemcsak az anyakönyvekben található információkra szorítkozik, rögzíteni akar minden adatot a nemzetségbe tartozó személyek életéből. Nem szépít semmit – ahogy azt az előszavában írja – úgy gondolja, hogy az utódok dolga az ősök életéből a tanulságokat levonni és a hibáikból tanulni. Sok ábra, kép, térkép, eredeti dokumentum másolata teszi színesebbé ezt a krónikát. Különösen érdekes az őshazában tett látogatás leírása (melyen egy másik tagunk Fűrész Józsefné, sz. König Róza, aki szintén a Neidhardt-családot kutatja, is részt vett, s melyről egy korábbi találkozáson be is számoltak), hiszen mindannyiunk arról álmodunk, hogy ősaink származási helyét megtaláljuk és saját szemünkkel is megpillantsuk azt a települést, ahol éltek.

Sétáló úr könyvét azoknak ajánljuk, akik családi krónika megírását tervezik. Ötleteket találhatnak, hogy milyen egyéb források állnak rendelkezésre a kutatók számára az anyakönyveken kívül, és az adatokat hogyan lehet krónika formájába önteni.

Steinhauser Klára: A régi Budaörs, Budaörs 2002

(132 o. Sok fotó)

Steinhauser Klára: Régi budaörsi családok, Budaörs 2004

(159 o. Sok fotó)

Nyelv: magyar és német

E két kötet egy könyvsorozat része. A régi Budaörs, a főváros szomszédságában található egykori sváb község életét mutatják be. Steinhauser Klára asszony jó ideje foglalkozik régi fényképek gyűjtésével. Ezek a könyvek gyűjtőmunkájának eredményei. A fotók „megőrzik a kor hangulatát, következtetni lehet az életmódra, szokásokra, a család anyagi helyzetére. Hüen tükrözi a divatot – a ruha, a haj- és a kendőviseletet.”- vallja az első kötet előszavában. A első könyvben képeken keresztül ismerhetjük meg a régi Budaörs életét, közel 100 év történetét mesélik el a felvételek: bemutatják, hogyan nézett ki a község a háború előtt, képet adnak a vallási életéről, a dolgos hétköznapiokról, a közéletéről, az egyesületekről, gyereknevelésről, kultúráról, sportról és szórakozásról. Külön fejezetet szentelnek a csodálatos népviseletnek, a katonáknak, akik a magyar hazát szolgálták, valamint családi emlékeknek, sorsoknak. A második kötetben budaörsiek mesélnek családjukról. 23 család életét mutatják be egészen a napjainkig, fényképekkel illusztrálva. Sorsok, melyekben vannak közös motívumok, azonban mégis mindegyik történet egyedi. „Ha kézbe vesszük ezt a kiadványt és belelapozunk, hirtelen megelevenedik a múlt, élővé válnak a rég elfeledettnek hitt emlékek, szokások, érzések. Hirtelen ismerősnek tűnnek a régi fotók ismeretlen arcai...”- írja a kiadó.

Budaörs virágzó kultúráját, melyet a szorgalmas németek több mint 200 évig ápoltak, 1946-ban elpusztította a kitelepítés. A kevés német, aki itt maradt, évtizedekig hallgatásra volt ítélve. Ezek a könyvek az utókor tiszteletét kívánják az ősök felé kifejezni, emléküket ápolni és a régi értékek megőrzésére buzdítják az utódokat.

Reméljük, hogy Steinhauer asszony folytatni fogja munkáját, már várjuk a következő kiadványt, mellyel újabb betekintést nyújt szülőfalujának múltjába.

Új tagjaink elérhetősége:

Tagszám	Név	Cím	Tel-Fax	e-mail
111	Bolvári Csaba	6239 Császártöltés, József Attila u. 14	78/443-594 70/453-44-66	bolvaricsaba@emitelnet.hu
112	Csete Krisztián	8041 Csór, Felsőtabán u. 37.	22/433-621 20/598-57-52	csetek@freemail.hu
113	Vodli István	7632 Pécs, Jegenyész út 22.	72/440-666 20/9560-600	vivispedkftpecs@axelero.hu
114	Vogel Andrea	1114 Budapest, Könyves György u. 4.	1/3612-087	vogelandrea@netquick.hu vogela@freemail.hu
115	Gaugesz Éva	6500 Baja, Platánfa u. 21.	30/365-3806	gaeva@yahoo.com

Cím és telefonszám változások:

Név	Cím	Tel-Fax	e-mail
Bocsárdi Szilárdné (Mária)	7627 Pécs, Tündér u. 15.	72/227-707 70/513- 83-72	bocsardi@externet.hu
Fellegi Mihály	2626 Nagymaros, Kossuth u. 12.	27/350-965	flamich.m@dunaweb.hu
Dr. Petz Gábor	6500 Baja, Zengő u. 13	30/279-5711	petz@adukovizig.hu

Keresések

I/2/1.

Keresem **Konrad Bessenbacher** származását.

Felesége **Anna Maria**, házasságkötésük ideje, helye ismeretlen.

Fia, **Johannes** 1713 körül született. **Konrad Bessenbacher** 1755.02.08-án **Nagymaroson** hunyt el, számított születési ideje 1675.

Választ a szerkesztőségbe kérek a keresőszám megadásával, vagy Fellegi Mihály részére a flamich.m@dunaweb.hu címre.

I/2/2.

Keresem a **Rogitta** családot. **Rogitta János** kb. 1767-ben született valahol és 1853-ban halt meg **Zomborban**. Felesége, **Sälcenstein Katalin** 1849-ben halt meg **Zomborban**. Gyermekük még nem **Zomborban** született. Egyik lányuk, az ükanyám, **Rogitta Zsófia** 1833-ban **Zomborban** kötött házasságot a **bátaszéki** születésű **Thum Vincével**, utána **Zomborban** éltek-haltak. Másik lányuk, **Katalin**, **Stifter János** felesége lett, 1884-ben még élt. Több adatom nincs róla.

Honnan ered a Rogitta család és Sälcenstein Katalin?

Választ a szerkesztőségbe kérek a keresőszám megadásával, vagy Lázár Boglárka részére a strombus@t-online.hu címre.

I/2/3.

Ki kutat az alábbi településeken, ill. ki kutatja a következő neveket?

Mosonszentpéter (ma Jánossomorja része): **Andreas Wachtler**, kovácsmester és felesége, **Anna Böhm**. Fiuk, **Wachtler György** 1872. március 21-én in **Mosonszentpéteren** született.

Wachtler György felesége **Szurma Krisztina**, 1873. június 30-án **Kis-Apostagon** született, evangélikus volt.

Keresek továbbá kutatótársakat **Soltvadkert**, **Gyöngyös**, **Nagyszékely** és **Harta** kutatási területekkel.

Választ a szerkesztőségbe kérek a keresőszám megadásával, vagy **Wachtler Géza** részére, a 4002 Debrecen, Napraforgó u. 51. címre.

I/2/4

Keresem a *vaskúti* (Bácska) **Sessner** család eredetét.

Az én ősöm **Barbara Sessner** volt, aki *1769. október 29-én Vaskúton* ment feleségül **Johann Jankovich**-hoz.

Hogy kik voltak a szülei, az bizonytalan, Vaskúton élt egy egy házaspár, **Anton Sessner** (néhol “Sesler”-nek) írva és neje **Barbara** vagy **Brigitta**. Hogy ők a Barbara szülei voltak-e, lehetséges, de bizonytalan, mert Anton Sessner 1772-ben és 1778-ban is házasodott.

Ki ismer és hol Sessner családokat 1769 előtt?

Választ a szerkesztőségbe kérek a keresőszám megadásával, vagy **dr. Pencz Kornél** részére, Baja, Petőfi S. u. 56., kornelpencz@gmx.net

A keresőkérdések számozása az AKuFF Hírmondó évfolyamának és számának megjelölése mellett a keresőkérdés számát tartalmazza.

Az AKuFF Hírmondó levéltárakban, hazai német kulturális intézményekben, illetve német testvéregyesületünkénél, az AKdFF-nél is terjesztésre kerül. Ezért érdemes minél több keresőkérdést feladni, hiszen széles körben hozzáférnek kutatók, így nagy eséllyel kaphatunk választ a kérdésekre.

2. AKuFF-találkozó Bátaszéken / 2. AKuFF-Treffen in Badeseck
2001. március 24. / 24. März 2001 (Foto: Kornel Pencz)

1. sor (ülnek) / 1. Reihe (sitzen): Petz Gábor Vilmos, Auth Szilvia, Amrein Ilona,
Dr. Petz Gábor

2. sor (állnak) / 2. Reihe (stehen): Werner István, Jordán Krisztián (kilépett /
ausgetreten), Fleischer Tibor, Müller József, Kozári István

3. AKuFF-találkozó Mecseknádasdon / 2. AKuFF-Treffen in Nadasch
2001. július 7. / 7. Juli 2001 (Foto: Ilona Amrein)